

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 maja 2019 roku, Sąd Rejonowy dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi w sprawie z wniosku J. C. przy udziale M. C., T. C., (...) Bank (...) S.A. z siedzibą we W., o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku:

1. zatwierdził złożenie przez J. C. oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 7 marca 2012 w Ł., ostatnio stale zamieszkałej w Ł. matce K. C. z domu S., córce W. i M.,
2. ustalił, że każdy z uczestników ponosi we własnym zakresie koszty udziału w sprawie.

Apelację od powyższego postanowienia wywiodła uczestniczka U. T. (1), w treści środka zaskarżenia wskazując, że nie została zawiadomiona o terminie posiedzenia sądu, na której wnioskodawca uchylił się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, przez co nie mogła odnieść się do twierdzeń wnioskodawcy. Ponadto podniosła, że Sąd niesłusznie dał wiarę twierdzeniom wnioskodawcy co do działania pod wpływem błędu i przez to doszedł do błędnego przekonania, że uzasadnione jest zatwierdzenie oświadczenia i uchylenie się przez wnioskodawcę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. W konsekwencji podniesionych zarzutów apelująca wniosła o uchylenie wydanego postanowienia.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestniczki była zasadna i skutkowałą uchyleniem zaskarżonego postanowienia i zniesieniem postępowania przed Sądem Rejonowym dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi od dnia rozprawy 6 maja 2019 roku i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Jak wynika z akt sprawy o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 6 maja 2019 r. zostali zawiadomieni: J. C., M. C. i P. G., a ponadto T. C., który nie podjął kierowanej do niego korespondencji. Podczas rozprawy wnioskodawca J. C. złożył oświadczenie, stanowiące załącznik do protokołu rozprawy, w którym uchylił się od skutków prawnych niedochowania terminu do złożenia oświadczenia w przedmiocie przyjęcia bądź odrzucenia spadku po zmarłej w dniu 7 marca 2012 r. matce K. C.. W tym oświadczeniu wskazał również, że zmarła pozostawiła poza nim inne dzieci: T. C., M. C., J. L. (1) z domu C., U. T. (2) z domu C. i Z. L. (1) z domu C.. J. L. (2), U. T. (1) i Z. L. (2) nie zostały zawiadomione o terminie posiedzenia. Ponadto na posiedzeniu wnioskodawca oświadczył, iż ma córkę A. C., która również nie brała udziału w postępowaniu. Sąd pomimo powzięcia wiadomości o innych potencjalnych uczestnikach nie odroczył posiedzenia celem zawiadomienia o toczącym się postępowaniu i w dniu 6 maja 2019 r. wydał postanowienie. Sąd Rejonowy zarządził powiadomienie o odrzuceniu spadku rodzeństwa wnioskodawcy, w tym apelującej U. T. (1), oraz jego córki po zamknięciu rozprawy i ogłoszeniu postanowienia.

Nieważność postępowania określona w art. 379 pkt 5 k.p.c. ma miejsce wtedy, gdy strona postępowania, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części. O pozbawieniu możliwości obrony praw przesądza kumulatywne wystąpienie trzech okoliczności: naruszenie przez sąd przepisów procesowych będących źródłem procesowych uprawnień strony, wpływ tego uchybienia na wyłączenie możliwości działania strony w postępowaniu, niemożność obrony swoich praw w następstwie dwóch poprzednich okoliczności. Innymi słowy, nieważność postępowania z tego powodu zachodzi wówczas, gdy ze względu na uchybienia formalne strona została pozbawiona przez sąd lub przeciwnika procesowego możliwości brania udziału w sprawie oraz zgłoszenia twierdzeń faktycznych i wniosków dowodowych. W świetle art. 379 pkt 5 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi,

gdy strona nie została zawiadomiona o terminie rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 czerwca 2019 r., VI ACa 273/19, LEX nr 2740723).

W niniejszej sprawie w toku postępowania ujawniono cztery osoby, które miały interes prawny we wzięciu udziału w sprawie, a nie zostały zawiadomione o toczącym się postępowaniu i o wyznaczonym terminie rozprawy. Pomimo takiego obowiązku, Sąd Rejonowy nie zawiadomił uczestników o terminie rozprawy i wydał przedmiotowe postanowienie bez ich udziału. W tych okolicznościach niewątpliwie doszło do naruszenia przepisów procesowych dotyczących zawiadomienia osób zainteresowanych rozstrzygnięciem w sprawie o wyznaczonym terminie rozprawy i wydania orzeczenia kończącego w sprawie bez ich udziału. Uchybienie to miało realny wpływ na wyłączenie możliwości działania uczestników w postępowaniu, a tym samym na niemożność obrony przez nich swoich praw. Zatem wszystkie przesłanki zostały spełnione kumulatywnie i dowodzą zaistnienia nieważności postępowania ze względu na pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw.

W razie stwierdzenia, że postępowanie dotknięte było nieważnością, Sąd drugiej instancji zobowiązany jest do uchylecia zaskarżonego orzeczenia, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (art. 386 § 2 k.p.c.) (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1999 r., II UKN 432/99, OSNAPiUS 2001 nr 2, poz. 56, Biul. I. Pr. 2001 nr 2, str. 72).

Z powyższych względów Sąd Okręgowy, stosownie do art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.